

मिर्चैया नगरपालिका

मिर्चैया, सिरहा

मधेश प्रदेश

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण
२०८१

विषय सूची

खण्ड : एक	१
परिचय	१
१. पृष्ठभूमि	१
२. अध्ययनको महत्व	२
३. उद्देश्य	२
४. लैससास परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरु	३
५. लैससास परीक्षणको विधि र तरीका	४
६. लैससास परीक्षणका सहभागी	५
खण्ड : २	६
तथ्यांक प्रस्तुतीकरण	६
७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या	६
खण्ड : ३	१०
विश्लेषण	१०
८. लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु	१०
९. तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण	१०
१०. मुख्य उपलब्धी	१०
१०.१ परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेको अंकहरुको लेखाजोखा	१०
१०.२ लैससास परीक्षणको नतिजाको माकुरे जालो	१२

११. नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	१४
१२. लैससासको कार्ययोजना	१९
१३. निष्कर्ष	२१
१४. सुभाष	२१
अनुसूचीहरु	२२
अनुसूची : १	२२
अंकतालिका	२२
अनुसूची : २	२३
लैससास कार्यान्वय समिति	२३
अनुसूची : ३	२५
लैससासको कार्यदलका समिति	२५
अनुसूची : ४	२६
लैससास परीक्षणमा सहभागीहरुको विवरण	२६
अनुसूची : ५	२९
सूचकगत प्राप्तांक विवरण	२९
अनुसूची : ६	३९
लैससास परीक्षणका भलकहरु	३९

खण्ड : एक

परिचय

१. पृष्ठभूमि

संघीय व्यवस्था अनुसार बनेको नेपालको संविधानले महिला अधिकार सम्बन्धी तथा समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरेको छ । नयाँ प्रावधानहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै ती अधिकारहरू महिला तथा सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछ्छिडिएका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लीम, उत्पीडित वर्ग, पछाडि पारिएको/परेको वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृत, किसान, श्रमिक, युवा, बाल-बालिका, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भावस्थाका व्यक्ति, अशक्त वा असहाय, पिछ्छिडिएको क्षेत्र र आर्थिक रूपले विपन्न खस आर्य लगायत नागरिकहरूले राज्यको हरेक निकायमा आफ्नो अधिकारको उपभोग गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक छ ।

राष्ट्रिय योजना आयोगको सोह्रो योजनाले संविधानमा व्यवस्था गरेका मौलिक हक, दिगो विकास लक्ष्य र अन्तराष्ट्रिय सन्धि, महासन्धि र अन्य दस्तावेजका साथै नेपाल सरकारले विभिन्न समयमा ब्यक्त प्रतिबद्धताहरूलाई समावेश गरेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा पनि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) लाई जोड दिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ मा उल्लेख गरिए बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत विभिन्न बुँदाहरूहरूले जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरू सहित सुकुम्बासी व्यवस्थापन गर्न लक्षित समूह सम्बन्धी स्थानीय योजना, कार्यक्रम, स्रोत परिचालन र व्यवस्थापन, सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क र सूचना व्यवस्थापन र गरिब घरपरिवार पहिचान सम्बन्धी स्थानीय सर्वेक्षण, सूचना व्यवस्थापन र नियमन गर्ने कुराहरू उल्लेख गरिएको छ । त्यस्तै उक्त ऐनको दफा १२ मा उल्लेख गरिए बमोजिम वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत स्थानीय तहको योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रणाली अनुसार बस्ती वा टोलस्तरबाट योजना तर्जुमा प्रकृया अवलम्बन गरी महिला तथा पिछ्छिडिएको वर्गको सहभागितामा जोड, योजना बनाउँदा महिला, बालबालिका तथा पिछ्छिडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिदै लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्थालाई जोड दिएको छ ।

त्यस्तै वडाभित्रका विकास कार्यहरू कार्यान्वयन गर्दा उक्त वडाभित्र आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछि परेका वा पारिएका महिला, बाल-बालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखि सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने कुरालाई समेत स्पष्ट रूपमा औल्याईएको छ । नेपाल सरकारले मन्त्रालय तहमा पनि लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिहरूलाई कार्यान्वयन तहमा ल्याउनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका “लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीता स्थानीयकरण रणनीति, २०७५”, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको “स्वास्थ्य क्षेत्रको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति २०६६”, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयको “राष्ट्रिय लैङ्गिक समानता नीति, २०७४”, शहरी विकास

मन्त्रालयको “लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी मार्गदर्शन, २०७०” सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको “लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८” जस्ता लैससास नीति तथा मार्गदर्शन र दिग्दर्शन तयार गरिएको छ ।

स्थानीय तहले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्ने उद्देश्यले स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रम, नीति तथा कानून लगायत सेवा प्रवाहमा समेत समावेशी बनाउने उद्देश्यले प्रत्येक वर्ष लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्नुपर्दछ । स्थानीय तहले लैससास परीक्षण कार्य हरेक आर्थिक वर्षमा गर्नुपर्नेछ । लैससास परीक्षण गर्दा गत आवमा सम्पन्न गरेको कार्यक्रमको परीक्षण चालु आ.व.को पौष मसान्तभित्रमा सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । लैससास परीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएको विषयवस्तु उपर सम्बन्धित स्थानीय तहमा सम्बन्धित सरोकारवाहकबीच छलफल गरी प्राप्त भएका सुझावहरूलाई आगामी योजना तथा कार्यक्रम मार्फत सुझावहरूलाई आगामी योजना तथा कार्यक्रम मार्फत सुधार गर्न पृष्ठपोषणको रुपमा ग्रहण गर्नु पर्दछ ।

२. अध्ययनको महत्व

लैससास परीक्षणबाट नगरपालिकाको नीति, योजना, कार्यक्रमहरु लैससास आधारमा सम्बेदनशील छ, छैन परीक्षण गरिने भएकोले परीक्षणबाट नगरपालिकाले सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्रहरुको पहिचान भई सोहि अनुसार योजना तथा बजेट तर्जुमाका लागि सहयोग गर्दछ । यस परीक्षणले नेपाल सरकारले सम्झौता गरेका विभिन्न अभिसन्धिहरु, तयार गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरु, दिगो विकास लक्ष्यका लक्ष्यहरु प्राप्तमा सहयोग गर्नुका साथै परीक्षणपछि सहभागितामूलक प्रक्रियाले महिला, आदिवासी जनजाति, अपांग तथा अन्य लक्षित वर्गको सशक्तिकरण गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यलाई प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्दछ । यस कार्यले विकास प्रकृत्यामा काम गर्दा, विकास कार्यक्रम तय गर्दा, साधन र स्रोतको बाँडफाँड र परिचालनलाई लैङ्गिक उत्तरदायी र सामाजिक समावेशी बनाउन र लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी रुपमा संस्थालाई सन्तुलित बनाउन सहयोग गर्दछ ।

यस परीक्षण कार्यले महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुशलीम, उत्पीडित वर्ग, पछाडि पारिएको/परेको वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृत, किसान, श्रमिक, युवा, बाल-बालिका, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भावस्थाका व्यक्ति, अशक्त वा असहाय आदिलाई शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा पहुँच, रोजगारी सिर्जना गर्ने क्षेत्रमा ज्यादै कम लगानी गर्ने प्रवृत्तिमा सुधार गरी राज्यका संरचनाहरूमा सकारात्मक विभेदका नीतिहरूलाई प्रभावकारी रुपमा लागू गर्नका लागि कार्यान्वयन पक्षमा गर्नुपर्ने क्षेत्रहरु पहिचान गर्न सहयोग गर्दछ ।

३. उद्देश्य

लैससास परीक्षणको मुख्य उद्देश्यको रुपमा नगरपालिकाले गर्ने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु र विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससासमय बनाउनु र नगरपालिकाले तयार गरेका योजना, कार्यक्रम र क्रियाकलापहरुमा स्रोतको सुनिश्चिता र उपलब्धीको समतामूलक वितरण गर्नु रहेको छ । साथै लैससास परीक्षणको निर्दिष्ट उद्देश्यहरु निम्न रहेका छन् :

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत नगरपालिको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरूमा महिला, लक्षित वर्ग र सिमान्तकृत समूहहरूलाई समावेश गरी लैङ्गिक समानता र सबै जातिको अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गराउने ।
- लैङ्गिक अन्तरहरूको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।
- महिला, लक्षित वर्ग र सिमान्तकृत समूहहरूलाई समावेश गरी ती समूहहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- लक्षित वर्गलाई स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।
- स्थानीय तहको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।
- लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतिहरूको पहिचान गरी समयमै समाधान गर्ने तथा भावि योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिने ।

४. लैससास परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरू

लैससास परीक्षणले मुख्यतयः ५ वटा प्रमुख विषयलाई समेटेको छ । उक्त पाँचवटा विषयवस्तुको २२ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् । उपशीर्षकहरूका १०० वटा सूचकहरू रहेका छन् । जसलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

मूल विषय (सूचक)	सहायक विषय (उपसूचकहरू)
नीति, कानुन, योजना	नीति र कानूनमा समावेशिता/सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यन्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
	कानुनी साक्षरता

मूल विषय (सूचक)	सहायक विषय (उपसूचकहरु)
	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशिता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास
	प्रजनन स्वास्थ्य
	शिक्षा कार्यक्रम
	खानेपानी तथा सरसफाई
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन
सुशासन र उत्तरदायित्व	सुशासन
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
	सुचना तथा संचार
	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरीका

दिग्दर्शनमा उल्लेख गरिए अनुसार लैङ्गिक परीक्षणका विधि र तरीकाहरु अपनाईएको थियो । यि विधिहरुमा सहभागितात्मक प्रक्रियालाई बढी जोड दिईएको थियो । सकेसम्म सबै पक्षहरूसँग छलफल गरी लैससास परीक्षण गर्दा वास्तविकता चित्रण होस् भन्ने कुरालाई विशेष जोड दिईएको थियो । लैससास परीक्षण गर्दा निम्न अनुसारको विधिहरु अपनाईएको थियो :

अभिलेख अध्ययन

मिचैया नगरपालिकाले तय गरेका विभिन्न ऐन, कार्यविधि, नीति, निर्देशिका, दिग्दर्शन, वार्षिक योजना कार्यक्रम बजेटमा लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरणका विषयहरु के कति उल्लेख गरिएको छ, त्यसको कार्यान्वयन पक्ष, उपलब्धीको मापन, अनुगमन प्रक्रिया र पृष्ठपोषणको कार्यान्वयन पक्षलाई समेत अध्ययन गर्दा समेटिएको छ । विशेष गरेर गत आर्थिक वर्षको बजेट नीति, कार्यक्रम र बजेट विनियोजनको अवस्था लगायत अन्य सम्बन्धित कानुनी दस्तावेजहरुको अध्ययन गरिएको थियो ।

मुख्य जानकारीसंग अन्तरवार्ता

तयार गरिएको चेकलिष्टको आधारमा नगरपालिकामा रहेका महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा, कानुन शाखा, स्वास्थ्य शाखा, रोजगार शाखा, शिक्षा शाखाहरूसँग विस्तृत छलफल गरिएको थियो । छलफलको क्रममा आवश्यकता अनुसार प्रमाणहरुको अध्ययन गर्ने कार्य पनि भएको थियो ।

अवलोकन

यस विधिमा विशेषगरी भौतिक पूर्वाधारहरु अपांगमैत्री, बालमैत्री भए नभएको, सार्वजनिक भवनहरुमा विशेष गरि स्वास्थ्य निकाय, पालिकाको आफ्नै भवन र वडाका भवनहरुमा स्तनपान कक्षहरु र शौचालयहरुको अवलोकन गरिएको थियो ।

मार्गनिर्देशनमा व्यवस्था गरिए अनुसार नै लैससास परीक्षणका तरिकाहरु अपनाईएको थियो । जुन निम्न अनुसार रहको थियो:

तयारी चरण

नगरपालिकामा समन्वय गरि लैससास परीक्षण पूर्व यस अगाडि बनेको लैससास कार्यान्वयन समितिको पुनर्गठन गरिएको थियो । नगरपालिकाका प्रमुखको संयोजकत्वमा बसेको बैठकले कार्यान्वयन समितिको पुनर्गठन र कार्यदलको गठन गरेको थियो । कार्यदलले लैससासको परीक्षणको सम्पूर्ण व्यवस्थापन पक्षको जिम्मेवारी निर्वाह गरेको थियो । कार्यान्वयन समिति र कार्यदलको विवरण अनुसूची ३ मा समावेश गरिएको छ ।

कार्यान्वयन चरण

नगरपालिकाका विभिन्न शाखा प्रमुखहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगर प्रमुख र उपप्रमुखको समेत सहभागितामा दुई दिने कार्यशाला सञ्चालन गरी सबैको सहभागिता र खुला छलफलबाट परीक्षणको कार्य र तय गरिएका सूचकहरुमा अंक प्रदान गरी सम्पन्न गरिएको थियो । साथै नगरपालिकाको सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण गरि आगामी वर्षका लागि कार्ययोजना समेत तयार गरिएको थियो ।

प्रतिवेदन चरण

यस चरणमा सूचकमा प्राप्त भएका अंक र समूह छलफलबाट आएका विषयवस्तु र नगरपालिकाको प्रमुख, उपप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट प्राप्त सुझावहरुलाई समेत समेटेर प्रतिवेदन तयारी गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

६. लैससास परीक्षणका सहभागी

लैससास परीक्षणमा कुल ३३ जनाको सहभागी रहेको थियो । जसमा महिला ६ जना र पुरुष २७ जना रहेका थिए । नगरपालिकाको प्रमुख, उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरु, लक्षित वर्गका सहभागीहरु समेतको सहभागिता रहेको थियो । सहभागीहरुको विवरण अनुसूची ४ मा समावेश गरिएको छ ।

खण्ड : २

तथ्यांक प्रस्तुतीकरण

यस खण्डमा लैससास परीक्षणका पाँच वटा मुख्य क्षेत्र र त्यसको २२ वटा उपशीर्षकहरूमा यस नगरपालिकाले प्राप्त गरेको अंकभार स्तम्भ चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसरी प्रस्तुती गर्दा २२ वटा उपशीर्षकमा रहेका सूचकहरूको समग्रतालाई लिएको छ ।

७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या

नीति, कानून र योजना

नीति, कानून, योजना मुख्य शीर्षकमा ३ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् । पहिलो उपशीर्षकमा रहेको नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागितामा कुल ८ अंक रहेकोमा ४ अंक प्राप्त गरेको छ, त्यस्तै योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कुल ८ अंक रहेकोमा ४.५ अंक प्राप्त गरेको छ । बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कुल ४ अंक रहेकोमा २.५ अंक प्राप्त गरेको छ । यस मुख्य विषय रहेका नीति, कानून र योजना अन्तर्गत कुल २० अंकभारमा ११ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
नीति, कानून र योजना	१. नीति र कानूनमा समावेशिता, सहभागिता	८	४
	२. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	४.५
	३. बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२.५
	जम्मा	२०	११

संस्थागत व्यवस्थापन

संस्थागत व्यवस्थापनमा कुल ५ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् र प्रत्येकको अंकभार ४ रहेको छ । यसमा उपशीर्षकको रूपमा रहेको कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्वमा २.५ अंक प्राप्त गरेको छ भने कार्य प्रणाली समावेशीमा १ अंक, समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्वमा ३, वित्त व्यवस्थापनमा ३.५, तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापनमा २ अंक गरी कुल २० अंकभारमा १२ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
संस्थागत व्यवस्था	१. कर्मचारी र पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.५
	२. कार्यप्रणाली समावेशी	४	१
	३. समिति, उपसमिति र कार्यदल प्रतिनिधित्व	४	३
	४. वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	३.५
	५. तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	२
	जम्मा	२०	१२

मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ४ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् । पहिलो उपशीर्षकमा ८ अंकको अंकभारमा ४ अंक प्राप्त गरेको छ भने यसैगरी अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना ४ अंकमा ३, कानुनी साक्षरता ४ अंकमा २, विपद् व्यवस्थापन ४ अंकमा ३ प्राप्त गरेको छ । कुल २० अंक भारमा १२ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	१. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	४
	२. अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३
	३. कानुनी साक्षरता	४	२
	४. विपद् व्यवस्थापन	४	३
	जम्मा	२०	१२

सेवा प्रवाह

सेवा प्रवाह मुख्य शीर्षकका ५ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् । प्रत्येक उपशीर्षकको अंकभार ४ रहेको छ । जसमध्ये पूर्वाधार विकासमा ४ मा २.५, प्रजनन् स्वास्थ्यमा ४ मा ३, शिक्षा कार्यक्रममा ४ मा २.५, खानेपानी तथा सरसफाइमा ४ मा ३ र स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापनमा ४ मा २ अंक प्राप्त गरेको छ । कुल २० अंकमा १३ अंक प्राप्त गरेको छ ।

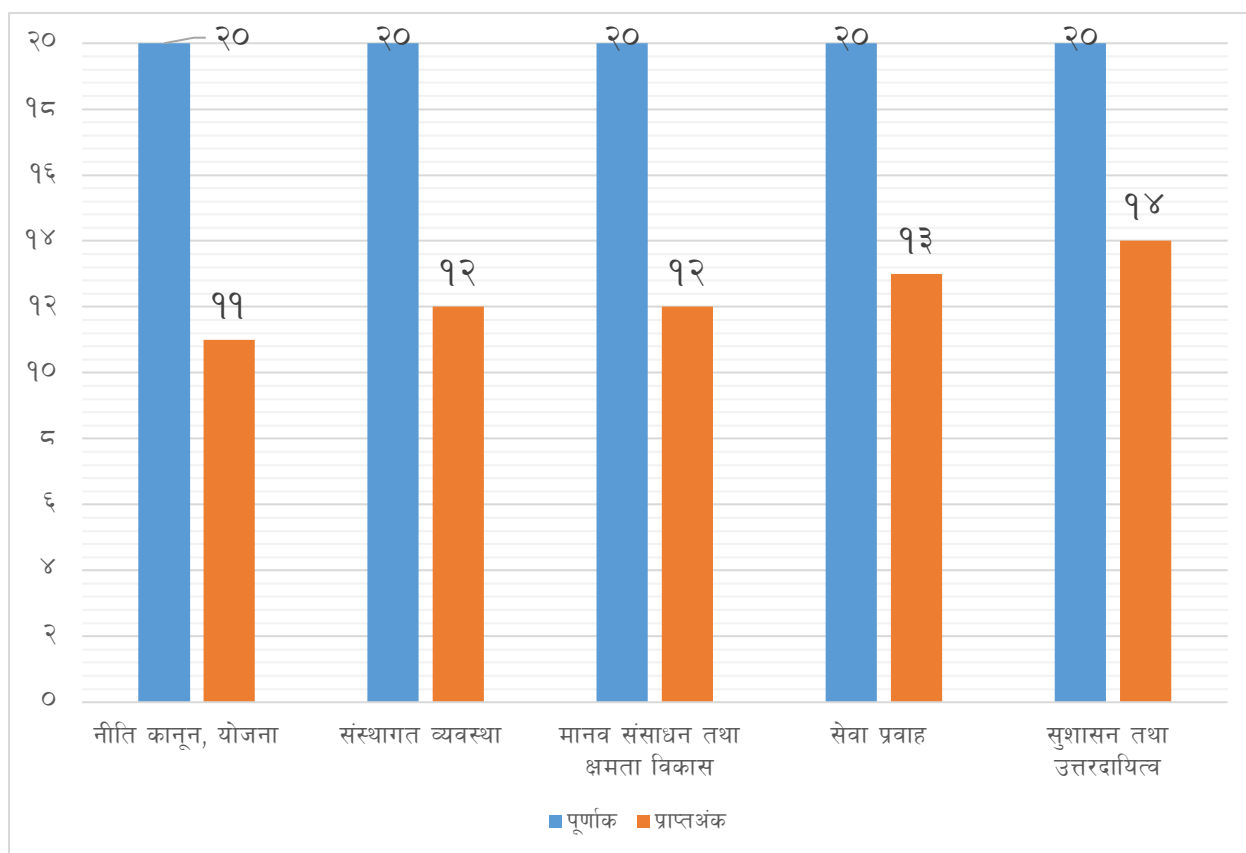
मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
सेवा प्रवाह	१. पूर्वाधार विकास	४	२.५
	२. प्रजनन् स्वास्थ्य	४	३
	३. शिक्षा कार्यक्रम	४	२.५
	४. खानेपानी तथा सरसफाइ	४	३
	५. स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	२
	जम्मा	२०	१३

सुशासन तथा उत्तरदायित्व

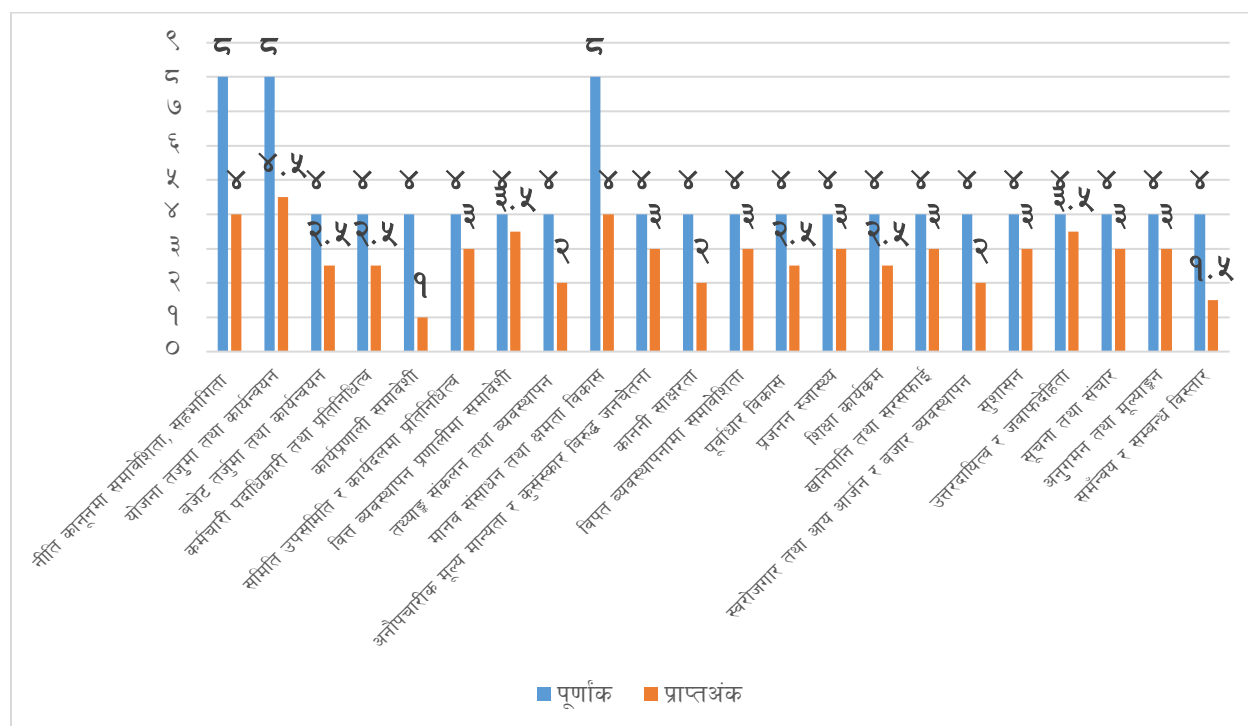
सुशासन तथा उत्तरदायित्व मूल शीर्षकमा ५ वटा उपशीर्षकहरू रहेका छन् । प्रत्येक उपशीर्षकको अंकभार ४ रहेको छ । यस अन्तर्गत सुशासनमा प्राप्त अंकभार ३, उत्तरदायित्व र जवाफदेहितामा ३.५, सूचना तथा सञ्चारमा ३, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा ३ र समन्वय र सम्बन्ध विस्तारमा १.५ गरि कुल २० अंकभारमा १४ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
सेवा प्रवाह	१. सुशासन	४	३
	२. उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	३.५
	३. सुचना तथा सञ्चार	४	३
	४. अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३
	५. समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	१.५
	जम्मा	२०	१४

पाँचवटा मुख्य शीर्षकहरू मध्ये तुलनात्मक रूपमा सबै भन्दा बढी सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व विषयमा नगरपालिका अगाडी छ भने अन्यमा केही कमजोर देखिन्छ । जसलाई तलको स्तम्भ चार्टमा पनि देख्न सकिन्छ ।

२२ वटा उपशीर्षक मध्ये कुनै पनि उपशीर्षकमा शतप्रतिशत अंक प्राप्त हुन सकेको छैन । मुख्य सूचकका २२ वटा उपशीर्षकहरुको विस्तृत विवरण तलको स्तम्भ चित्रमा देखाईएको छ ।

खण्ड : ३

विश्लेषण

८.लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि दिग्दर्शमा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मूल विषयवस्तु र ती विषय वस्तुका पनि थप उपविषय वस्तुका १०० सूचकहरुमा सहभागीहरुले उपलब्ध गराएको अंकका आधारमा प्राप्त गरेको अंकलाई विश्लेषण गरिएको थियो । ती सूचकहरुमा अंक प्रदान गर्दा सहभागीहरुले कस्तो अवस्थामा १ अंक दिने, कस्तो अवस्थामा ०.५ अंक दिने र कस्तो अवस्थामा ० अंक दिने भन्ने विषयमा सहभागीहरुलाई स्पष्ट हुने गरि सहजीकरण गरियो । लैङ्गिक परीक्षण पश्चात नतिजा मापन गर्नका लागि माकुरे जालो र स्तम्भ चित्र औजारहरु प्रयोग गरिएको छ । नगरपालिकामा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको सवल पक्षहरु, कमजोर पक्षहरु, नगरपालिकामा लैससास कार्यको लागि आउन सक्ने अवसरहरु र यसमा आइपर्ने सक्ने चुनौतीहरुको बारेमा ५ वटा मुख्य शीर्षकलाई आधार बनाई समूह विभाजन गरि विश्लेषण समेत गराईएको थियो । विश्लेषण गर्दा SWOT Analysis विधि प्रयोग गरिएको थियो ।

९.तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

यस **मिचैया** नगरपालिकाले अधिल्लो बर्षहरुमा लैससास परीक्षण नगरेकोले तुलनात्मक विश्लेषण गरिएको छैन ।

१०. मुख्य उपलब्धी

लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था:

नगरपालिकाले लैससास परीक्षण गर्दा धेरै सूचकहरुमा काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । कुल १०० सूचकहरुमा ३४ वटा सूचकमा शतप्रतिशत अंकभार प्राप्त गरेको छ भने १२ वटामा भने कुनै पनि अंकभार प्राप्त गरेको छैनन् बाँकी सूचकहरु प्रगति उन्मुख रहेका छन् । नगरपालिकाले नीति नियमहरु समावेशी बनाएता पनि त्यसको समीक्षा गर्ने परिपाटीको विकास नभएको हुँदा त्यसमा अंकभार कम हुन गएको छ । अन्य केही मुख्य शीर्षकहरुमा राम्रो अंकभार प्राप्त गरेको छ ।

१०.१ परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेको अंकहरुको लेखाजोखा

लैससास परीक्षणमा नगरपालिकाले प्राप्त गरेका मुख्य शीर्षकहरु र उप शीर्षकहरुको नम्बर सम्बन्धी विवरण

मुख्य विषय (सूचक)	कसं.	उपक्षेत्र	पूर्णांक	प्राप्त अंक
नीति, कानुन, योजना	१	नीति कानूनमा समावेशीता, सहभागिता	८	४
	२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	४.५

मुख्य विषय (सूचक)	कसं.	उपक्षेत्र	पूर्णांक	प्राप्त अंक
	३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२.५
	जम्मा		२०	११
संस्थागत व्यवस्था	४	कर्मचारी पदाधिकारी तथा प्रतिनिधित्व	४	२.५
	५	कार्यप्रणाली समावेशी	४	१
	६	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३
	७	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी	४	३.५
	८	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	२
	जम्मा		२०	१२
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	९	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	४
	१०	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३
	११	कानुनी साक्षरता	४	२
	१२	विपद व्यवस्थापनामा समावेशीता	४	३
	जम्मा		२०	१२
सेवा प्रवाह	१३	पूर्वाधार विकास	४	२.५
	१४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	३
	१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	२.५
	१६	खानेपानी तथा सरसफाई	४	३
	१७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	२
	जम्मा		२०	१३
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	१८	सुशासन	४	३
	१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	३.५
	२०	सूचना तथा संचार	४	३
	२१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	३
	२२	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	१.५
	जम्मा		२०	१४
कुल जम्मा			१००	६२

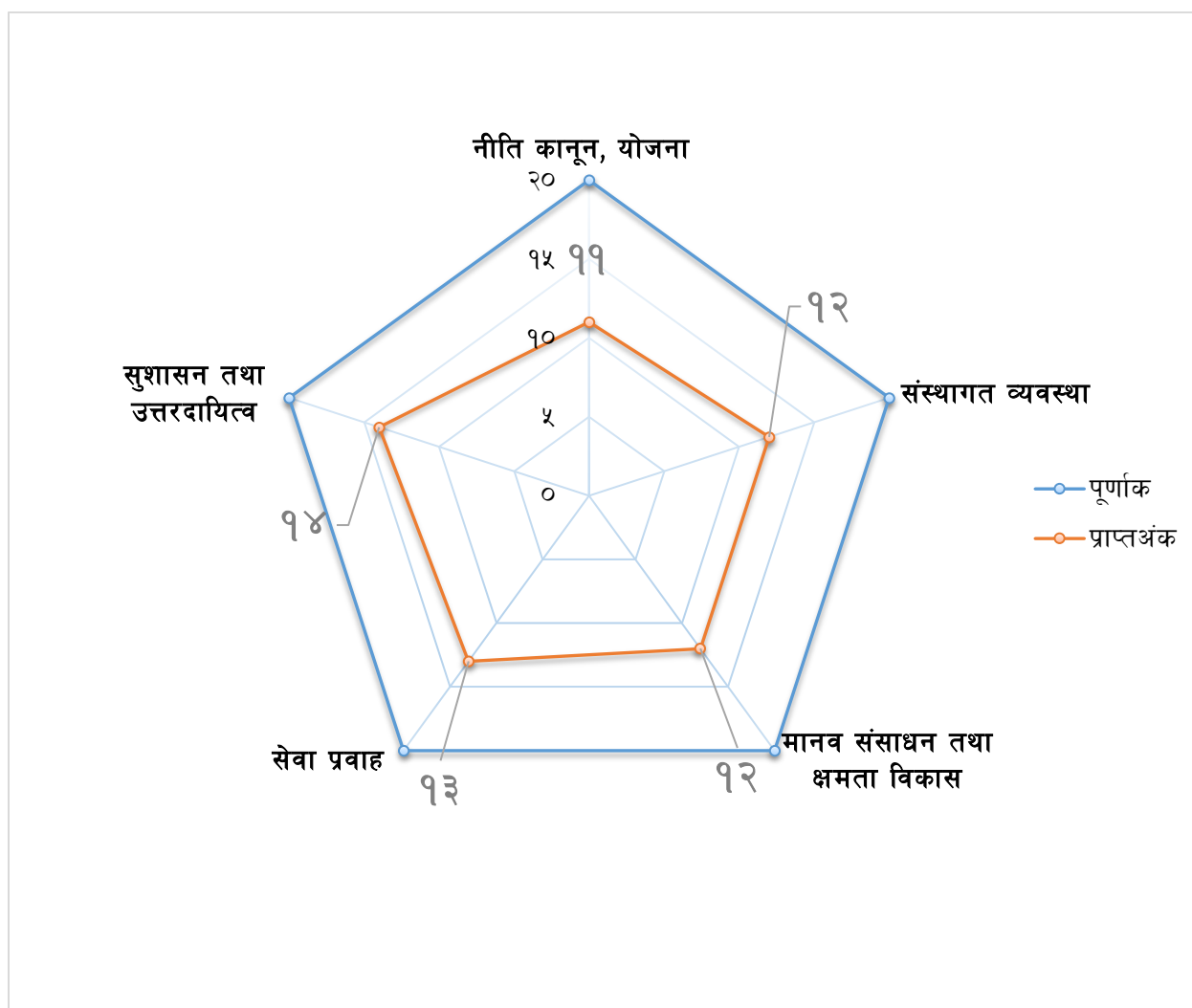
संस्थागत व्यवस्थापन मूल शीर्षकको उपशीर्षक कार्यप्रणाली समावेशीमा र सुशासन तथा उत्तरदायित्वको समन्वय र सम्बन्ध विस्तारमा अन्य उपशीर्षक भन्दा कम अंक प्राप्त गरेको छ । अन्य उपशीर्षकहरूको प्राप्ताङ्क औषतमा रहेको छ ।

यसरी हेर्दा सर्वोत्तम, उत्तम, ठिकै र कमजोरमध्ये मिर्चैया नगरपालिकाले हासिल गरेको स्वमूल्यांकनको कुल नतिजाका आधारमा ६० अंकभन्दामाथि र ८० अंकभन्दा तल रहेकोले यस नतिजालाई लैङ्गिक

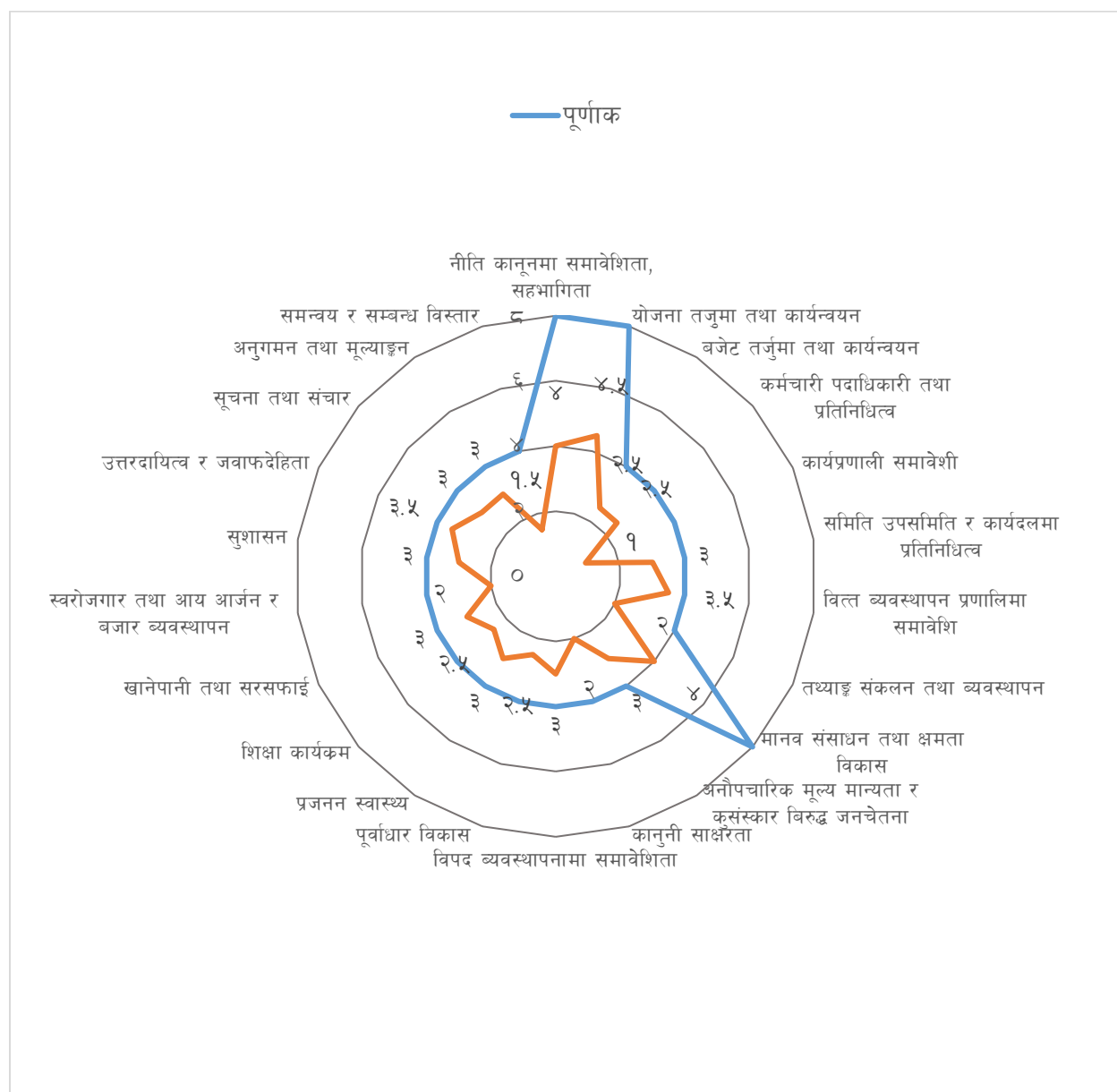
समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणमा उत्तमको स्तरमा लिईएको छ । प्राप्त सुझावहरूका आधारमा आगामी कार्ययोजनाबाट थप उपलब्धी हासिल गरि यस नगरपालिका सर्वोत्तमको तहमा जान सो अनुसारको योजना र कार्यान्वयनमा अग्रसर हुनुपर्ने हुन्छ ।

१०.२ लैससास परीक्षणको नतिजाको माकुरे जालो

लैससास परीक्षण गरिएको पाँच वटा मुख्य शीर्षकहरूको नतिजालाई तलको माकुरे जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ । जसमा नीति कानून, योजनामा कम र अन्यमा माकुरे जालो थोरै बढी फैलिएको छ ।

यसैगरी २२ वटा उपशीर्षकलाई तलको माकुरे जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

साथै सम्पूर्ण सूचकगत कूल अंकभार र प्राप्तांक सम्बन्धी विवरण अनुसूची ५ मा राखिएको छ ।

११. नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
नीति, कानून योजना	- लैससास सम्बन्धित विभिन्न नीति तथा कानूनहरू रहेको छ । जस्तै: उपभोक्ता गठन सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, अपांगता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र बितरण सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, मेलमिलाप केन्द्र सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, गुनासो सम्बोधन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, लैंगिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि २०८०, भवन निर्माण तथा नक्सा पास निर्देशिका २०८०, करार जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी नमूना कार्यविधि २०८०, तालिम व्यवस्थापन तथा संचालन कार्यविधि २०८०, अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०, बालिका तथा समावेशी शिक्षा संजाल गठन तथा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, बालअधिकार प्रवर्द्धन तथा संरक्षण सम्बन्धी कार्यविधि २०८०, कर्मचारीहरूको आचारसंहिता । - नगरसभाबाट कार्यविधि र कानून सहज पारित हुनसक्ने । - नीति, कानून र योजनाको लागि बजेट ।	- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति र रणनीति हुनुपर्ने । - लैंगिकमैत्री योजना निर्माण र कार्यान्वयन गरिनुपर्ने । - नीति र कानूनमा लैससास सम्बन्धित सवालहरू संयोजन गर्नुपर्ने । - नीति र कानूनमा समावेशिताको सिद्धान्त र संघीय एवं प्रादेशिक नीति र कानूनी प्रावधानका मूल मर्मलाई समेटिनुपर्ने । जस्तै: महिलाको ३३ प्रतिशत आरक्षणको सुनिश्चितता, भवन निर्माणको अनुमति दिनु पूर्व अपांगतामैत्रीऽ जेष्ठ नागरिकमैत्री हुनुपर्ने सुनिश्चितता गरिनुपर्ने । - करार जनशक्ति व्यवस्थापनमा लैससासको आधारमा सहभागिता सुनिश्चित हुनेगरी व्यवस्थापन हुनुपर्ने । - महिला, दलित जेष्ठ नागरिक, अपांगता, बालबालिका लगायत सिमान्तकृत समुदाय लक्षित	- नगरपालिकाले आवश्यक नीति, रणनीति र कानून निर्माण गर्ने तत्परता लिएको छ । - बनेका कानूनहरूको कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । - सुधार गर्नुपर्ने पक्षमा देखिएका कानून निर्माणका लागि योजना बनाउन सकिने छ । - स्थानीयस्तरमा दक्ष जनशक्ति, परामर्शदाता र विज्ञको उपलब्धता छ । - कुरीतिजन्य कार्यहरू न्यूनीकरण एवं अन्त्य गर्ने सबै पक्षको चाहना रहेको ।	- नीति र कानून अनुसार योजना निर्माण र समयमा कार्यान्वयन हुन नसक्नु । - योजना र कार्यक्रमसंग बजेट अनुकूल नहुनु । - जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई कानूनी प्रावधान, कार्यविधि र निर्देशिकाहरूबारे अनुशिक्षण नहुनु । - पर्याप्त कार्यक्रमहरू नहुनु । - संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकारबाट समय समयमा हुने नीति, कार्यविधि, कानून, योजनाको बारेमा अपडेट नहुनु । नीतिहरू बने पनि त्यसको कार्यान्वयन पक्षमा बुझाइको एकरूपता नहुनु

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
		कार्यविधि तथा निर्देशिका निर्माण गरिनुपर्ने । ● बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन र बालविवाह अन्त्यका लागि रणनीतिक योजना तथा कार्यविधिहरू निर्माण गरिनुपर्ने । ● लैंगिक फोकल पर्सनको लिखित रूपमा कार्य जिम्मेवारी हुनुपर्ने । ● लैससास कार्यान्वयनमा पर्याप्त बजेट विनियोजन नहुनु । ● खण्डित तथ्यांक हुनुपर्ने । ● योजना कार्यान्वयनमा ढिलाई । ● राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय निकाय संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्न सकिने ।		● शाखाहरू विचको समन्वयको अभावमा लैससास सम्बन्धि एकिकृत सुचना प्रणालीको अभाव हुदा अभिलेखिकरणमा नहुनु ● पदाधिकारीहरूको बिच लैससास सम्बन्धि प्रष्टता नहुदा त्यस्ता विषयले बजेट तर्जुमामा प्राथमिकता नपाउनु
संस्थागत व्यवस्था	● सबै कार्यक्रमहरूमा कर्मचारी र पदाधिकारीहरूको सहभागिता हुने गरेको । ● कानुनले तोकेको समिति निर्माण भएको र आवश्यकता अनुसार बैठक हुने गरेको छ । पदाधिकारीहरू सकृय छन् । ● नगरपालिकाको अधिकांश कार्य प्रणालीमा समावेशी नीति अनुरूप हुने गरेको छ । ● बजेट निर्माणमा सबै पक्षको सहभागिता छ ।	● विभिन्न समिति उपसमितिहरू समावेशिताका आधारमा पूर्णता दिनुपर्ने । ● नागरिकहरूमा लैससास बारे सचेतना अभिवृद्धि हुने खालका कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने । ● लैससासमैत्री योजना निर्माण र बजेट विनियोजन गरि कार्यान्वयनमा जोड दिनुपर्ने । ● खण्डित तथ्यांक नभएकोले अपडेट गर्नुपर्ने ।	● महिलाहरूको प्रतिनिधित्व ५० प्रतिशत पुराउन सक्ने अवसर रहेको ● बनेका नीतिहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने सक्ने जनशक्ति रहेको ● महिला हिंसा विरुद्धका अभियानहरू निरन्तर रहदा महिला शसक्तिकरणमा सहयोग पुग्ने	● लैंगिक र सामाजिक समावेशीकरण नीति अवलम्बन गर्न खोजिएपनि कार्यपालिका सदस्यहरू फरक फरक राजनितिक दल र फरक विचारको हुँदा निर्णायक अवस्थामा एकमत हुन नसक्नु । ● बजेटका कारण बैमनस्यता बढ्ने ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
	सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि नीतिहरु तयार हुन थालेको ।	- नगरपालिकामा भएका सबै तथ्यांक सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्ने । - हरेक संस्थागत क्षेत्रमा लैससास अनुरूप प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि नीति र कार्यविधि बनाउनु पर्ने । - महिला, बालबालिका र अपेक्षित समुदायलाई लक्षित गरी बढी कार्यक्रम बनाउनु पर्ने । - नेतृत्व विकास र क्षमता विकासका लागि स्रोत व्यवस्थापन आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरि छुट्टै कोष स्थापना नभएको ।	- कार्यक्रमहरुमा हुने सहभागितामा लैगिक र सामाजिक समावेशीकरणको सुनिश्चितता गरेर सहभागीहरु राख्न सकिने । - पालिकामा गठन हुने समिति उपसमितिहरु समावेशी हुनेगर्न निर्माण गर्न सकिने । - तथ्यांक संकलनका लागि बजेट र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न सकिने ।	- राजनीतिक भागवण्डाको आधारमा कर्मचारी र पदाधिकारीहरु छनौट हुनु । - यकीन तथ्यांकको अभावमा सही योजना बन्न बनाउन नसकिनु ।
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	- लैगिक रुपले महिलाको र मधेशी, जनजाति समुदायका कर्मचारीहरुको समावेशिता राम्रो रहेको । - रोजगारीमा समावेशी रुपले कर्मचारी भर्ना गर्ने गरिएको । - लैगिक फोकल पर्सन तोकिएको । - विषयगत शाखाहरु समावेशी रुपमा पूर्ण रहेको । - अनौपचारिक मूल्य मान्यता र हानिकारक परम्परागत मूल्य मान्यता हटाउने प्रकृतिका कार्यक्रमहरु संचालन हुने गरेको । - कानुनी सचेतना सम्बन्धी जानकारीमूलक कार्यक्रम गरिएको ।	- सबै कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुलाई लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम गरिनु पर्ने । - रोजगार सम्बन्धी नीति बनाई लैससासमैत्री रोजगार सुनिश्चित गर्नुपर्ने । - अन्य आवश्यक कानुन निर्माण गरिनु पर्ने । - सार्वजनिक सूचनामा सबैको पहुँच हुने गरि कार्य गरिनुपर्ने ।	- क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम, अभिमुखीकरण, अवलोकन भ्रमण लगायत विभिन्न कार्यक्रम गर्न सकिने । - रोजगार सम्बन्धी नीति बनाउनका लागि जनशक्ति र बजेट रहेको । - अनौपचारिक मूल्यमान्यता र हानिकारक अभ्यासमा सुधार ल्याउने गरि योजना र कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने अवसर पालिकामा रहेको ।	- लैससासका नीति, कानुनी दस्तावेज सम्बन्धमा समान बुझाइ नहुनु । - कर्मचारी र जनप्रतिनिधिवीच समान बुझाइ नभईदिनु । - कार्यपालिका बैठकमा प्रस्ताव नजानु वा निर्णय नहुनु । - भएका निर्णयहरुको कार्यान्वयन नहुनु ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
		● विपद व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम दिई दक्षता अभिवृद्धि गरिनु पर्ने ।	● विभिन्न संघसंस्था र अन्य सरोकारवालाहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरि कानुनी साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने अवसर रहेको छ । ● विपद व्यवस्थापन समिति समावेशी रूपमा गठन भएको छ ।	
सेवा प्रवाह	● प्रशासकीय भवन निर्माण गर्ने प्रकृत्यामा रहेको । ● सवै वडामा वडा कार्यालयको भवन निर्माण योजनामा रहेको । ● निर्माण हुने भवनहरूमा लैससासमैत्री (लैंगिकमैत्री, अपांगतामैत्री, जेष्ठ नागरिक मैत्री, बालमैत्री आदि) ● महिला र अपांगमैत्री बर्थिंग सेन्टर रहेको छ । ● खानेपानी सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि र सो अनुसारको समिति रहेको । ● पाँचवटा वडाहरूमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था रहेको । ● महिला, दलित, जनजाति र पछाडि पारिएका सिमान्तकृत समुदायको स्वरोजगार अभिवृद्धि गर्न सिपमूलक तालिमहरू संचालन गरिएको ।	● अधिकांश भवनहरूमा छुट्टै स्तनपानको सुविधा वा प्रावधान नरहेकोले बनाउनुपर्ने । ● जेष्ठ नागरिकको लागि सहज हुने गरि स्थान र बातावरण नभएकोले सो अनुकुल बनाउनुपर्ने । ● बालमैत्री संरचना (शौचालय, पिउने पानीको धारा, बस्ने ठाउँहरू आदि) र प्रविधिहरू निर्माण गर्नुपर्ने । ● स्थानीय बालमैत्री शासन सम्बन्धी नीति, कानुन र कार्यविधि बनाउनुपर्ने । ● जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सुनिश्चित हुने गरि कानुन र संयन्त्र निर्माण गरिनुपर्ने । ● स्वरोजगार सृजना गरि उत्पादन हुने सामग्री विक्री बितरणको	● निर्माण हुने भवनहरूको स्वीकृतीपूर्व लैंगिकमैत्री, बालमैत्री र अपांगमैत्री एवं जेष्ठनागरिकमैत्री बनाउनुपर्ने गरि कानुनी प्रावधान अवलम्बन गर्न सकिने । ● बजारीकरण र उचित बजार व्यवस्थापनका लागि उचित योजना बनाउन सकिने । ● श्रोत र साधनको व्यवस्थापन गर्न सकिने ।	● कार्यपालिका भवन निर्माण गर्न जग्गा व्यवस्थापनमा विवाद । ● सार्वजनिक सूचनामा सबैको पहुँच हुने गरि कार्य गरिनुपर्ने । ● शाखाको बजेट अन्यत्र रकमान्तर भईदिदा लक्ष र योजना अनुसार क्षमता अभिवृद्धि र जनचेतनाका कार्यक्रमहरू संचालन गर्न चुनौती रहेको । ● बजेटमा राजनीतिक हस्तक्षेत्र हुनु ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
	उच्चस्तरको सरकारी अस्पतालबाट प्रजनन सम्बन्धी सेवा प्रभाव भईरहेको ।	- सुनिश्चितता गर्नको लागि स्थानीय बजारलाई प्रबर्धन गरि गर्नुपर्ने । - अस्पतालमा आईसियु लगायत आधुनिक प्रविधिमैत्री संरचना बनाउनु पर्ने ।		
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	- नगरपालिकामा सुशासन समिति गठन भएको छ । - नगरपालिकाबाट सबै सूचनाहरु अनलाईन मार्फत वा वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक हुने गरेको छ । - सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिएको छ । - शाखा प्रमुखहरुले आफ्नो पदिय भूमिका अनुसार उत्तरदायित्व निर्वाह गरेका छन् । - आयोजनाहरु सम्पन्न भईसकेपछि अनुगमन समिति मार्फत योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन हुने गरेको छ । - कार्यपालिका सदस्य र कर्मचारी प्रशासनबीच समन्वय हुने गरेको छ । - खर्च योजनाहरु पारदर्शी हुने गरेको छ ।	- नगरपालिकाको हरेक कार्यहरु स्थानीय पत्रपत्रिकामा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने । - विषय विज्ञ र विज्ञ परामर्शकर्तामार्फत समय समयमा सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीका बारेमा छलफल र सहजीकरण हुनुपर्ने । - समिति र उपसमिति एवं शाखालाई जिम्मेवारी दिदा लिखित अख्तियारी दिनुपर्ने । - समुदायसम्म सूचनामा पहुँचका लागि वडा समिति र समितिको कार्यालय मार्फत टोलस्तरमा सूचना बोर्ड राख्दा राम्रो हुने । - आयोजनाको अनुगमनबाट आएका नतिजालाई सम्बन्धित सरोकारवालासमक्ष समेत पृष्ठपोषण दिई कार्यान्वयन गरिनु पर्ने । - स्थानीय तहको सबै क्षेत्रमा समन्वय र सहकार्य सबैलाई अनुभूति हुने गरि अभि प्रभावकारी बनाउनु पर्ने ।	- आन्तरिक स्रोतको पहिचान गरि आन्तरिक स्रोत वृद्धि गर्न सकिने - योजना, राजस्व, जिन्सी, आर्थिक प्रशासन लगायत सबै शाखाहरुमा अनलाइन सफ्टवेयर प्रयोग गर्दा सिध्र तथा पारदर्शी सेवा प्रवाह गर्न सकिने - नागरिकले स्थानीय सरकारको हरेक गतिविधि सहज रुपले थाहा पाउन सक्नु भन्नका लागि सूचना प्रविधिलाई अभि प्रभावकारी बनाउन सकिने । - लिखित रुपमा जिम्मेवारी दिईदा उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता प्रभावकारी हुने भएकोले लिखित अख्तियारी दिन सकिने ।	- राजनीतिक द्वन्द्व र भागवण्डामा राजनीतिक दल सक्रिय हुनु । - प्रक्रियागत प्रावधान अवलम्बन गरेर काम गर्नुपर्ने हुँदा समयमा काम सम्पन्न गर्न अष्टयारो हुने । - उपभोक्ता समितिहरुले बढी राजनीतिक दवाव सृजना गर्ने । - भागवण्डाको कुरा बढी हुने हुँदा सुशासन र उत्तरदायित्वमा एक चुनौती सृजना हुने ।

१२. लैससासको कार्ययोजना

लैससास परीक्षणमा देखिएका कमजोर पक्ष र चुनौतीका पक्षलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि तल तालिकामा उल्लेख गरिएको कार्ययोजना सहभागितात्मक रुपमा नगरपालिकाले तयार गरेको छ ।

मिर्चैया नगरपालिका लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण विकास कार्ययोजना पौष, २०८१

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयन पक्ष	समावधि	पर्ने	नपर्ने
नीति कानुन र योजना २०	११	१.१ नीति र कानुनमा समावेशिता	विधायन समिति	कार्यपालिका तथा नगरसभा	सम्बन्धित शाखा	आ.व २०८१/८२		✓
		१.२ बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	योजना शाखा	कार्यपालिका तथा नगरसभा	सम्बन्धित शाखा	आ.व २०८१/८२		✓
		१.३ समावेशी योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वय	योजना शाखा स्रोत अनुगमन	कार्यपालिका तथा नगरसभा	सम्बन्धित शाखा	आ.व २०८१/८२		✓
संस्थागत व्यवस्था २०	१२	२.१ करारका कर्मचारी छनौटमा समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्वको लागि रणनीति निर्माण गर्ने	महिला शाखा	कार्यपालिका	महिला शाखा	आ.व २०८१/८२		✓
		२.२ आचारसंहिता तयारी	सामाजिक विकास समिति	कार्यपालिका	महिला शाखा	आ.व २०८१/८२		✓
		२.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया लैससास अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्ने	महिला शाखा	अनुगमन समिति	योजना शाखा	आ.व २०८१/८२	✓	

मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	१२	३.१ स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरूलाई क्षमता विकास कार्यक्रम	महिला शाखा	कार्यपालिका	महिला तथा जेष्ठनागरिक शाखा	२०८१/८२	✓	
		३.२ लोकसेवा पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन	महिल/योजना शाखा	साविस/कार्यपालिका	महिला शाखा	२०८१/८२	✓	
		३.३ बेजिङ्ग घोषणाका विषय सहित महिला र समावेशि नीतिहरूको अभिमूखिकरण	महिला शाखा	कार्यपालिका	महिला शाखा		✓	
		३.४ कानुनको मझौदा तयारीको लागि अभिमूखिकरण	कानुन /योजना शाखा	कार्यपालिका	कानुन शाखा		✓	
		३.५ ऐन, नीति,मार्गनिर्देशनलाई लैससास दृष्टिले संवेदनशिल बनाउने	सम्बन्धित शाखा	कार्यपालिका	कानुन शाखा			✓
सेवा प्रवाह २०	१३	४.१ विपन्न वर्गको लागि स्वास्थ्य विमा अनुदान कार्यक्रम	स्वास्थ्य शाखा	कार्यपालिका सभा	स्वास्थ्य शाखा	आव २०८१/८२	✓	
		४.२ अपुग रहेका वडा, पालिका र स्वास्थ्य चौकीहरूमा स्तनपान कक्षा निर्माण	स्वास्थ्य शाखा	कार्यपालिका	महिला शाखा	आव २०८१/८२	✓	
		४.२ वैदेशिक रोजगार जानेहरूको लागि अभिमूखिकरण कक्षा सञ्चालन	रोजगार शाखा	कार्यपालिका	रोजगार शाखा	आव २०८१/८२	✓	
		४.३ सुपथ सहकारी पसल सञ्चालन	महिला शाखा	कार्यपालिका सभा	महिला शाखा	आव २०८१/८२	✓	
सुशासन र उत्तरदायित्व २०	१३	५.१ बेजिङ्ग घोषणा पत्र लगायत लैससास सम्बन्धि अन्तराष्ट्रिय सन्धी सम्झौता विषयलाई समेटेर कर्मचारी र कार्यपालिका सदस्यलाई अभिमूखिकरण कार्यक्रम	महिला शाखा	कार्यपालिका	महिला शाखा	आव २०८१/८२	✓	
		५.२ सञ्चालित कार्यक्रमको लैससासको दृष्टिले प्रभाव मूल्यांक गर्ने	महिला शाखा	कार्यपालिका	योजना तथा अनुगमन शाखा	आव २०८१/८२		✓
		५.३ सार्वजनिक सुनाइ कार्यक्रममा लक्षित वर्गको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने	महिला शाखा	कार्यपालिका	महिला शाखा	आव २०८१/८२		✓

१३. निष्कर्ष

लैससासको दृष्टिले मिर्चैया नगरपालिकाले थप काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसार लैससासको अवधारणा, महत्व र कार्यान्वयन प्रक्रियामा प्रशिक्षित गर्नुपर्ने देखिन्छ । कार्यपालिका सदस्यहरु रहेको समितिहरु र कतिपय भईरहेका कार्यहरुको वारेमा जानकारी अभाव रहेको देखिन्छ भने व्यवहारिक रुपमा लैससास सम्बन्धी कार्यहरु गरिराखेका भएतापनि अभिलेखिकरण नहुँदा त्यसको भार प्राप्त अंकमा पर्ने गएको छ । कतिपय सूचकहरुको विषयमा नगरपालिकामा तहगत बुझाई फरक हुँदा त्यसको पनि प्रभाव अंकमा परेको छ । नीतिहरुमा लैससास सम्बन्धी व्यवस्था भएतापनि बजेट तर्जुमा गर्दा त्यस्ता विषयहरुले कम प्राथमिकता पाउने गरेका छन् । यद्यपी महिला, दलित, अपांग विपन्न वर्गको लागि केहि कार्यक्रमहरु भने नगरपालिकाले गर्दै आईरहेको छ । कार्यपालिका सदस्यहरुलाई लैससास सम्बन्धी क्षमता विकासका कामहरु आगामी दिनमा सञ्चालन गर्न आवश्यक रहेको छ । नीतिहरु बनेता पनि लैससासको दृष्टिकोणबाट समिक्षा गर्ने परीपाटीको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । महिला शाखा सक्रिय र पालिकाको नेतृत्व तहको यस विषयमा सक्रियताले न्यून अंक प्राप्त गरेका क्षेत्रहरुमा आगामी आर्थिक वर्षमा थप कार्यहरु गर्ने प्रतिबद्धताले पनि यस नगरपालिको आगामी वर्षमा गरिने लैससास परीक्षणमा अहिलेको भन्दा थप राम्रो भएर जाने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

१४. सुझाव

- नगरपालिकाले गरेका कार्यहरुको अभिलेखिकरणमा विशेष ध्यान पुर्याउनुपर्ने देखिन्छ,
- कार्यपालिका सदस्यहरुलाई आवधिक रुपमा लैससास सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्नु अति नै आवश्यक छ,
- विपन्न वर्गको लागि स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा संलग्न गराउनु पर्ने देखिन्छ,
- सञ्चालित कार्यक्रमहरुको लैससास दृष्टिले प्रभाव मूल्यांकन गर्न आवश्यक रहेको छ,
- लैससास परीक्षणमा जिम्मेवार व्यक्तिहरु शुरुदेखि नै संलग्न हुँदा गरिएका क्रियाकलापहरुको वारेमा जानकारी प्राप्त हुने हुँदा यसतर्फ विशेष ध्यान पुर्याउन आवश्यक देखिन्छ,
- लैससास परीक्षण अन्तर्गत निर्धारित सूचकहरुलाई वर्गीकरण गरी सम्बन्धित शाखा वा समितिहरुलाई यसप्रति जिम्मेवार बनाउनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।
- संयुक्त राष्ट्रसंघबाट पारिक प्रस्ताव नं. १३२५ र प्रस्ताव नं. १८२० अन्तर्गत नेपाल सरकारले तयार गरेको राष्ट्रिय कार्ययोजना (दोश्रो) वारे अभिमुखीकरण, कार्यान्वयन र यससंग सम्बन्धित समिति र उपसमिति गठन जस्ता कार्यहरु गरिनुपर्ने देखिन्छ ।
- महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन सम्बन्धी महासंघी १९७९, दिगो विकास लक्ष अन्तर्गत महिलाका सवाल र नेपाल सरकारले अन्तराष्ट्रियस्तरमा गरेका प्रतिबद्धतालाई पूर्णता दिने खालका कार्यक्रमहरुमा जोड दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।
- लैससासमैत्री भवन निर्माणका लागि नीतिगत व्यवस्था लागू गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेकोछ ।
- लैससास सम्बन्धी नीति, रणनीति, कार्यविधिहरुलाई पूर्णता दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची : १

अंकतालिका

क्र.सं.	सूचक र उपसूचक	पूर्णांक	प्राप्तांक
१	१.१.१-१.१.८=४, १.२.१-१.२.८=४.५, १.३.१-१.३.४=२.५	२०	११
२	२.१.१-२.१.४=२.५, २.२.१-२.२.४=१, २.३.१-२.३.४=३, २.४.१-२.४.४=३.५, २.५.१-२.५.४=२	२०	१२
३	३.१.१-३.१.८=४, ३.२.१-३.२.४=३, ३.३.१-३.३.४=२, ३.४.१-३.४.४=३	२०	१२
४	४.१.१-४.१.४=२.५, ४.२.१-४.२.४=३, ४.३.१-४.३.४=२.५, ४.४.१-४.४.४=३, ४.५.१-४.५.४=२	२०	१३
५	५.१.१-५.१.४=२.५, ५.२.१-५.२.४=३, ५.३.१-५.३.४=३, ५.४.१-५.४.४=३, ५.५.१-५.५.४=१.५	२०	१४
	जम्मा	१००	६२

अनुसूची : २

लैससास कार्यान्वय समिति

देहाय बमोजिमको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) कार्यान्वयन समिति गठन भएको छ ।

क्र.सं.	पदाधिकारीको नाम	लैससास कार्यान्वयन समितिमा पद
१	नगर प्रमुख श्रवण कुमार यादव	संयोजक
२	उपप्रमुख जिवछीदेवी साह	सदस्य
३	प्रशासकीय अधिकृत विष्णु रञ्जन बराल	सदस्य
४	सामाजिक विकास समिति संयोजक	सदस्य
५	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
६	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
७	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
८	गैसस/ सामुदायिक संघसंस्था प्रतिनिधि	सदस्य
९	गैसस/ सामुदायिक संघसंस्था प्रतिनिधि	सदस्य
१०	गैसस/ सामुदायिक संघसंस्था प्रतिनिधि	सदस्य
११	महिला, बालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख सजिला कुमारी सिंह	सदस्य सचिव

अनुसूची : ३

लैससासको कार्यदलका समिति

अनुसूची : ४
लैससास परीक्षणमा सहभागीहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	पद	कैफियत
१	श्रवण कुमार यादव	नगर प्रमुख	
२	जीवछीदेवी साह	नगर उपप्रमुख	
३	विष्णु रञ्जन बराल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
४	रुपेश कुमार महतो	वडाध्यक्ष, वडा नं. १	
५	हरिराम श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष, वडा नं. २	
६	पवित्रीदेवी यादव	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	
७	दिलिप कुमार सिंह	वडाध्यक्ष, वडा नं. ४	
८	प्रदिप कुमार साह	वडाध्यक्ष, वडा नं. ५	
९	रामप्रकाश महासेठ	वडाध्यक्ष, वडा नं. ६	
१०	रामदयाल ठाकुर	वडाध्यक्ष, वडा नं. ७	
११	विरेश्वर यादव	वडाध्यक्ष, वडा नं. ८	
१२	दिनेश कुमार मण्डल	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	
१३	संजय कुमार साह	वडाध्यक्ष, वडा नं. १०	
१४	चन्द्रदीप कुमार यादव	वडाध्यक्ष, वडा नं. ११	
१५	मनेलाल यादव	वडाध्यक्ष, वडा नं. १२	
१६	नागेश्वर हाथी	पशु विकास अधिकृत	
१७	रिन्कु कुमारी यादव	अ. सवइन्जिनियर	
१८	युवराज यादव	रेमी परियोजना शाखा परामर्शकर्ता	
१९	हेम नारायण यादव	रोजगार शाखा	
२०	ललन राय	पारिवारिक परामर्शकर्ता	
२१	राजन कुमार साह	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	
२२	सुरेन्द्र कुमार यादव	लेखा शाखा प्रमुख	
२३	राकेश कुमार यादव	कविराज, आयुर्वेद शाखा	
२४	प्रमोद कुमार यादव	आयुर्वेद शाखा	
२५	संजीला कुमारी महतो	महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख	
२६	धनन्जय महतो	सहकारी तथा खानेपानी सरसफाई शाखा प्रमुख	
२७	प्रविण कुमार साह	अमिन	

मिति २०८१ पुष ५ गतेको उपस्थित सहभागी विवरण

आज मिति २०८१/११/०२ गते शुक्रवारको दिन मितिमा नगरपालिकामा भएको भौतिक र सामाजिक विकास तथा परामर्श सेवा केन्द्र प्रालि, बजार बजारको प्राविधिक सहयोगी लेखक समिति तथा सामाजिक विकास समिति परिषद (NEDS) को लागि अभियुक्तिपूर्ण कार्यक्रम मितिमा नगरपालिकामा तथा प्रमुख श्री श्रीवत्स कुमार शर्मा उक्तको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको उपस्थितिमा कार्यक्रम समाप्त गरियो।

उपस्थित

सि.नं.	नाम, थाल	पद	हेतुमा	व्यक्ति	सि.नं.
१.	श्री श्रीवत्स कुमार शर्मा	अध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२.	श्री विजय शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	विजय	
३.	श्री विष्णु शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	विष्णु	
४.	श्री सुभाष शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	सुभाष	
५.	श्री पवित्रा शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	पवित्रा	
६.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
७.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
८.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
९.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१०.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
११.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१२.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१३.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१४.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१५.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१६.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१७.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१८.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
१९.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२०.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२१.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	

सि.नं.	नाम, थाल	पद	हेतुमा	व्यक्ति	सि.नं.
२२.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२३.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२४.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२५.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२६.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२७.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२८.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
२९.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	
३०.	श्रीवत्स कुमार शर्मा	उपध्यक्ष	निर्वाहमा	श्रीवत्स	

अनुसूची : ५
सूचकगत प्राप्तांक विवरण

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
१	नीति, कानून, योजना २०	नीति र कानूनमा समावेशिता सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे नगरेको ।	०-१	०.५
२				१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे/नगरेको ।	०-१	०.५
३				१.१.३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू समावेश भए/नभएको ।	०-१	०.५
४				१.१.४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरू छन् / छैनन् ? (स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)।	०-१	०
५				१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ / छैन ?	०-१	१
६				१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए/ नमिलाएको ?	०-१	०.५
७				१.१.७	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको. (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको) ?	०-१	०.५
८				१.१.८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे / नरहेको ?	०-१	०.५
			जम्मा				४
९		योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ / छैन ?	०-१	०.५
१०				१.२.२	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे / नगरेको?	०-१	०
११				१.२.३	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरे / नगरेको	०-१	०.५

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
					(योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरूलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण) ?		
१२				१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए / नभएको ?	०-१	१
१३				१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरूको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए/नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन) ?	०-१	०.५
१४				१.२.६	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे / नगरेको ?	०-१	०.५
१५				१.२.७	स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने / नबनेको	०-१	०.५
१६				१.२.८	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समूहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भए/ नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए / नदिएको ?	०-१	१
				जम्मा			४.५
१७		बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुन्धुम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए/नगरिएको ?		१
१८				१.३.२	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए/ नगरिएको ?	०-१	०.५
१९				१.३.३	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा समावेश गरिए/नगरिएको ?	०-१	०.५
२०				१.३.४	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए/नगरिएको ? (बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान)	०-१	०.५
				जम्मा			२.५
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ/छैन ?	०-१	०.५
२२				२.१.२	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ/छैन ?	०-१	०.५
२३				२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको/नगरेको ?	०-१	१

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	
२४				२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको/नलिएको	०-१	०.५	
			जम्मा					२.५
२५		कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.२.१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ/छैन ?	०-१	०	
२६				२.२.२	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ/छैन ? (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए/नगरिएको)	०-१	०.५	
२७				२.२.३	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ/छैन ?	०-१	०	
२८				२.२.४	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
			जम्मा					१
२९		समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे/ नरहेको ?	०-१	१	
३०				२.३.२	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए/नपाएको ?	०-१	१	
३१				२.३.३	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
३२				२.३.४	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको कार्यान्वयन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
			जम्मा					३
३३		वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको/ नगरिएको ?	०-१	१	
३४				२.४.२	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	०-१	१	

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क		
३५		तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन		२.४.३	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ ?	०-१	०.५		
३६				२.४.४	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे/नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	१		
			जम्मा						३.५
३७			४	२.५.१	के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना/तथ्याँक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाऊँ/नगर प्रोफाईल)	०-१	०.५		
३८				२.५.२	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना । तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको /नगरेको (गाऊँ/नगर प्रोफाईल)	०-१	०		
३९				२.५.३	के स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याँक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	०.५		
४०				२.५.४	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	१		
			जम्मा						२
४१			मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए/नआएको ?	०-१	०
४२						३.१.२	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी । कमचारीहरुले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो/ थिएन ?	०-१	०.५
४३		३.१.३			तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ/छैन ?	०-१	१		
४४		३.१.४			महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरु (प्राबिधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन/छैनन् ? सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५		
४५		३.१.५			के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	०.५		
४६		३.१.६			के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	०.५		
४७		३.१.७			महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए /नभएको (संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०		

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	
४८				३.१.८	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	
			जम्मा					४
४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३.२.१	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	
५०				३.२.२	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ/नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	०	
५१				३.२.३	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	१	
५२				३.२.४	के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	
				जम्मा				
५३		कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	
५४				३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
५५				३.३.३	के महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन ? (जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण)	०-१	०.५	
५६				३.३.४	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरू लाभान्वित भएका छन् ? (जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	०.५	
			जम्मा					२

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	
५७		विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	३.४.१	स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स गरेो नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे/नरहेको ?	०-१	१	
५८			३.४.२	स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५		
५९			३.४.३	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५		
६०			३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	१		
			जम्मा					३
६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधार विकास	४	४.१.१	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री / संबेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
६२			४.१.२	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५		
६३			४.१.३	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५		
६४			४.१.४	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे/नरहेको ?	०-१	१		
			जम्मा					२.५
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए/नभएको ?	०-१	१	
६६			४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा बच्चाहरूलाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५		

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन् ?	०-१	१	
६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए/नभएको ?	०-१	०.५	
			जम्मा					३
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको ?	०-१	१	
७०				४.३.२	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निःशर्त वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको ?	०-१	०.५	
७१				४.३.३	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए/ नभएका ? (जस्तै: अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	०.५	
७२				४.३.४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
			जम्मा					२.५
७३		खानेपानी तथा सरसफाइ	४	४.४.१	गाउँपालिका/नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीय टाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए/नभएको ?	०-१	०.५	
७४				४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	१	
७५				४.४.३	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्ट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५	
७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	१	
			जम्मा					३
७७		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र	४	४.५.१	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक	०-१	०.५	

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	
					कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ/छैन ?			
७८				४.५.२	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे/नगरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	
७९				४.५.३	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे/नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	०.५	
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए/नभएको ?	०-१	०	
			जम्मा					२
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	५.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	१	
८२				५.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निरपेक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको ?	०-१	०.५	
८३				५.१.३	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	
० ८४				५.१.४	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?	०-१	१	
			जम्मा					३
८५		उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	५.२.१	स्थानीय सरकारले नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	१	
८६				५.२.२	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे/नगरेको ?	०-१	१	
८७				५.२.३	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयका विषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	१	
८८				५.२.४	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको ?	०-१	०.५	

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
			जम्मा				३.५
८९		सूचना तथा संचार	४	५.३.१	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे /नगरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुन्निम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाको थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे/नगरेको ?	०-१	१
९०				५.३.२	स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रसारण गर्ने गरे/ नगरेको ?	०-१	०.५
९१				५.३.३	के स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ ?	०-१	१
९२				५.३.४	के स्थानीय स्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुन्निम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ ? (आधार तथ्यांकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	०-१	०.५
			जम्मा				३
९३		अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	५.४.१	के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ?	०-१	१
९४				५.४.२	के स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ?	०-१	०.५
९५				५.४.३	के स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुन्निम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेका छ ?	०-१	०.५
९६				५.४.४	के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	१
			जम्मा				३
९७		समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
९८				५.५.२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
९९				५.५.३	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (सञ्जाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	०.५

क्रसं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
१००				४०	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०
		जम्मा					१.५

अनुसूची : ६
लैससास परीक्षणका भलकहरु

